

УДК 378 " 71": (495:450:460)

*Надія Постригая
(Київ)*

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ГРЕЦІЇ, ІТАЛІЇ ТА ІСПАНІЇ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процес європейської інтеграції дедалі відчутніше впливає на всі сфери життя суспільства, не оминув він і вищої освіти. Відтак, Україна чітко визначила орієнтири на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог [1, с. 3].

Україна відновила свою незалежність у момент початку переходу розвинених країн до Інформаційної суспільної стадії. На європейському континенті він супроводжується економічною та політичною інтеграцією демократичних країн, формуванням єдиного європейського освітнього простору як сфери скоординованого розвитку національних систем виробництва, освіти та підготовки кадрів.

Реформування вищої освіти України передбачає, перш за все, якісні перетворення в системі підготовки фахівців, підвищення престижності документу про вищу освіту, одержаному в

українському вищому навчальному закладі, визнання його в світовому співтоваристві [1, с. 120].

У цьому зв'язку кращий досвід кожної країни і народу в системі освіти, його творча адаптація та втілення у практику виключно важливі у створенні такої системи професійної підготовки спеціалістів, яка б сприяла успішному розвитку і вдосконаленню життя кожної країни та народу [1, с. 115].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розуміння модернізації вищої освіти знайшло своє відображення на законодавчому рівні та в основних державних документах про освіту. Аналіз останніх психолого-педагогічних публікацій свідчить про надзвичайну актуальність і суперечливість проблеми входження України в європейський освітній та науковий простір.

Мета статті - висвітлити особливості розвитку педагогічної освіти в Греції, Італії та Іспанії, дослідити проблему якості підготовки фахівця нового типу.

Виклад основних матеріалів дослідження. Грецька освітня система модернізована та демократизована *steadily* впродовж останніх 50 років. Багато реформ стали результатом приєднання Греції до ЄС. Одні дивуються, чи зміни відбуваються зсередини, чи накладені ззовні. Грецькій республіці необхідно було працювати досить напружено для підтримки власної ідентичності в рамках європейської ідентичності. Також необхідною була збалансованість грецьких реалій. Греки потребують також підтримання їх релігії, яка є частиною їх ідентичності.

Освітні реформи спрямовані на скасування гуманістичної освіти та посилення технічної/професійної освіти. Це буде великою шкодою для грецьких громадян, оскільки це гуманістична освіта, яка забезпечує значення особистості чи нації. Навіть найкращі технократи потребують значенневої системи, щоб ухвалити звукові рішення, які принесуть користь усім. Грецька освітня система потребує звернутися до результату шкіл зубріння - *gramming schools* (*fronusteria*). Вони опустошують матеріальні ресурси сімей без збільшення кількості університетських вступників. Це також потрібно, щоб виключити нездатних до навчання студентів, які не дають можливості вступати новим кандидатам до інституцій вищої освіти новим кандидатам-вступникам до інституцій вищої освіти [2].

У 1996 р. Міністерство освіти і культури запропонувало Національному Інституту якості та оцінювання зробити експертизу

і діагноз Іспанської освітньої системи. Комітети сконцентровані на таких сферах діяльності: студентська академічна робота, навчальні плани і методологія, функціонування школи, роль навчання, взаємовідношення між школами і суспільством. У цьому остаточному звіті це діагностичне дослідження вдалося до виявлення "симптомів" замість того, щоб окреслити "сильні і слабкі сторони" системи.

Серед більшості відповідних симптомів і викликів для майбутнього, цитувалось таке: низька академічна робота студентами повсюдно через повну систему; збільшення випадків вандалізму і фізичної агресії в школах уздовж сторони загальної відсутності дисципліни; недостатнє навчання вчителів на початку їх кар'єри, також як і розвитку тривалої здатності; відсутність комунікації між сім'ями (батьки) і школами; потреба в очищенні цінностей як для вчителів, так і сімей, особливо в світлі більш плюралістичної, демократичної, і глобально об'єднаної Іспанії; необхідність гармонізувати обов'язкову середню систему освіти з потребами загального курсу навчання, індивідуальних потреб студентів, і потреб підготовки студентів для кар'єр і професій, необхідних для вимог іспанської економіки.

Деякі з новітніх важливих особливостей іспанської освітньої системи пов'язані з іспанським об'єднанням в Євросоюзі. Ця співпраця з ЄС датована 1986 р. з іспанським вступом до ЄС, але більше це стосується Маастрихтського Договору 1992 р., який прояснив роль освіти в Євросоюзі. Серед істотних аспектів цієї співпраці - включення іспанських студентів, професорів, і освітніх фахівців у Європейських програмах обміну, особливо Програма Сократес, Програма Леонардо да Вінчі, І Молодь з Програмою Європи. Програма Сократес, яка була схвалена в 1995 р., встановлює міжуніверситетські контракти серед університетів Євросоюзу.

На додаток до обмінів студентів і здатності, Програма Сократа також має справу з програмами, які залучають вивчення мови і навчання, проблеми мультикультуралізму і різноманітності, педагогічної підготовки, і бази даних про європейські освітні мережі, як наприклад, Освітня мережа Eurydice. Програма «Леонардо Да Вінчі», яка створена в 1994 р., концентрується на європейській технічній і професійній підготовці. її мета - поліпшити технічне навчання у всіх країнах Євросоюзу через

інноваційні методи в галузі професійного навчання через міжнародні обміни [3].

Педагогічна професія у Греції. Закон 1268 (1982 р.) сприяв створенню педагогічних відділень і відділень дошкільної освіти у всіх грецьких університетах для навчання викладачів у секторі початкової та допочаткової освіти відповідно. Підготовка вчителя триває чотири роки на обох відділеннях і призводить до отримання університетського ступеня. Ступінь - єдина кваліфікація, щоб увійти до професії вчителя. Перші педагогічні відділи розпочали функціонування в 1984-1985 рр. У 1987-1988 рр. педагогічні відділення та відділення дошкільної освіти функціонували у всіх грецьких університетах. Перед 1964 р. держава мала різноманітність інституцій педагогічної підготовки з різноманітною тривалістю навчання та навчальними планами, які проіснували, як мінімум, до становлення нової держави. У 1964 р. педагогічним академіям було додано третій рік навчання і куррикулум був збагачений новими курсами.

Були спроби зробити академії чотирьохрічними установами подібно до інших університетських відділень, тому статус учителів початкової школи прирівнювався рівним до таких же вчителів середньої школи. Останні були завжди університетськими випускниками з дисциплін, які вони викладали. В останні роки зроблена спроба забезпечити вчителів середніх шкіл певною педагогічною підготовкою перед тим, як вони призначатимуться на посаду в школу. Між 1967 і 1982 рр., студенти, педагогічний персонал академій, Спілка вчителів початкової школи (DOE), Федерація вчителів середньої школи (OLME) і різні політичні партії були всі опитані стосовно кращої освіти для вчителів початкової школи, зокрема для викладачів початкових шкіл, а також усіх учителів допочаткової та середньої школи.

Педагогічні академії та педагогічні відділення університетів разом проіснували до 1988-1989 рр. Випускники педагогічних відділень розмішувалися в списках (Epetirida). Кожен рік це компілюється і підтримується МОЕ. Списки відносяться до кожної категорії освіти. Можливо, є інтервал близько 10 років між здобуванням вищої освіти від університету і першого призначення. Вчителі знаходяться в серійному замовленні поза списками, як потрібно. Затримка в призначенні відбувається внаслідок надлишку вчителів і системи призначення безпосередньо. Перекваліфікація

стає потребою. Вчителям-початківцям доводиться витратити декілька років у ізольованих регіонах перед тим, як вони стануть прийнятними для того, щоб бути переведеними в школу близько з місцем, де вони проживають.

Учителі допочаткової, початкової та середньої школи наймаються агенцією МОЕ. Просування вчителя і збільшення зарплатні повністю пов'язані з роками зайнятості. Післядипломна підготовка обов'язкова для всіх учителів. Вона здійснюється в університетах [2].

Педагогічна професія в Королівстві Іспанія. Навчання для вчителів середньої школи має місце історично на університетському рівні. Вчителі середньої освіти спеціалізуються в різних дисциплінах на традиційних університетських факультетах без отримання будь-якої специфічної педагогічної підготовки. Все, що для цього потрібне, - університетський ступінь. Це змінилося із прийняттям Закону про загальну освіту 1970 р., коли від майбутніх викладачів вимагалось зробити специфічну педагогічну курсову роботу для викладання. Тому, на додаток до університетських ступенів (ліценціат, інженер, архітектор, або дипломи для технічного чи професійного навчання), від учителів середньої школи вимагалось ще й спеціальне "Свідоцтво здібностей" або CAP, яке вказувало на те, що вони завершили курсову роботу в педагогічному навчанні. Ці свідоцтва могли бути отримані в Освітніх інститутах наук.

Закон LOGSE 1990 р. призвів до подальших змін у педагогічній підготовці в галузі середньої освіти. Цей закон покликаний до створення двох різних груп учителів середньої школи: вчителі середньої школи чи ті, хто навчають ESO (середня освіта і бакалаврат), і технічні вчителі професійного навчання. Основи та регулювання навчання вчителів початкової школи датуються вісімнадцятим сторіччям, але найістотніші зусилля для розвитку центрів педагогічної підготовки були зроблені, починаючи з дев'ятнадцятого сторіччя. Перший педагогічний коледж (Escuela de Maestro) був заснований у 1839 р. Це служило моделлю для підготовки вчителя початкової школи до прийняття Закону про загальну освіту в 1970 р.

Згідно Законом 1970 року, університетські школи для педагогічної підготовки були для того, щоб готувати викладачів для навчання базової загальної освіти (EGB). Протягом 1970-х рр.,

учителі отримували спеціалізовану підготовку в галузях їх навчального інтересу: дошкільна освіта, гуманітарні науки, філологія і спеціальна освіта. Наступні істотні реформи в секторі підготовки вчителя початкової освіти були закріплені Законом LOGSE 1990 р, згідно з яким підготовка мала здійснюватися в першому циклі навчання в університеті і після завершення навчання отримується дипломом магістра. Закон вимагав від усіх учителів на рівні дошкільної та початкової школи мати ступінь магістра.

У 1992 р. зарплатня для Іспанських учителів початкової та нижчої середньої школи була такою: для вчителів-початківців початкової школи зарплатня складала \$22,964 з максимумом \$35,394; вчителів нижчої середньої школи відповідно \$22,964 з максимумом \$30,632. Обидві найбільш важливі Спілки вчителів у Іспанії - Федерація вчителів (Federaciyn de Ensecanza), які належать до Групи працівників (Comisiyn Obreara) і Федерації працівників освіти, які пов'язані з Соціалістичним загальним союзом працівників (UGT). І хоч ці спілки періодично влаштовують демонстрації повсюдно в Іспанії, вони не представляють більшості іспанських учителів ГЗ; 41

Учителі завжди вважалися державними службовцями; проте вони мають власну одиницю укладення колективного договору на шкільному рівні. Освітні реформи мають призводити до збільшення децентралізації. Індивідуальні школи стають групами перш за все відповідальними за адміністрацію й управління педагогічним персоналом. Міністерство державної інструкції продовжує бути відповідальним за орієнтацію, координацію та перевірку педагогічного статусу.

До 1997-1998 рр. учителі початкових шкіл проходили підготовку при вищих середніх школах (Istitutos Magistrales) протягом чотирьох років, де навчальний план включав академічні курси про педагогічну підготовку, куди входили теорія, методи і педагогічна практика. З 1998 р. від учителів дошкільної й елементарної освіти вимагається завершити чотирьохрічний університетський ступінь отримали відвідали і заробили університетський ступінь у сфері їх спеціалізації. Вони, можливо, отримують призначення Abilitazione від дворічних шкіл спеціалізації (Scuole di Specializzazione). Ті, хто бажає скласти педагогічний іспит (cattedre), повинні мати це позначення. Вчителі повинні скласти інший іспит (concorso), щоб отримати професійний

педагогічний статус. Викладачі також вивчають інтеграцію про студентів з особливими потребами, таких як фізично або розумово повноцінні студенти; деякі викладачі мають спеціалізацію в галузях спеціальної освіти. Вчителі у визнаних приватних школах повинні відповідати тим же кваліфікаціям, що й вчителі державних шкіл.

Шкільні керівники або головні викладачі (Preside, Direttore Didattico, або Dirigente Scolastico) відповідальні за повне управління школою, зокрема інструктивні, фінансові та проблеми персоналу і представляють школу в межах спільноти. Вони повідомляють безпосередньо Провінційного директора освіти. Керівники або головні викладачі, координують усю шкільну діяльність і відповідальні за відповідність законодавчому забезпеченню. Вони повинні гарантувати рівну можливість і рівність ресурсів для всіх студентів, зважаючи на соціокультурні потреби суспільства. Ці шкільні лідери здійснюють рішення Шкільних Рад; організовують школу всередині, просуваючи і координуючи дії для здатності і штату; і розвивають списки класів, призначення викладачів, і студентську дисциплінарну дію. Інші викладачі або адміністративні директори, допомагають керівникові або головному викладачеві.

Рекрутизація нового Dirigente Scolastico робиться через курс-змагання, оголошене Міністерством Державної Інструкції. Вчителі з університетським ступенем (Laurea), які викладають як мінімум протягом семи років можуть бути допущені до участі в змаганні. Викладачі, які завершують курс-змагання загальної підготовки задовільно і хто відповідає кваліфікаціям на посаду, можуть бути працевлаштовані в початковій і середній школах. Викладачі, які завершили специфічну середню підготовку, можуть бути працевлаштовані як головні вчителі у вищих середніх школах. Шкільна Рада (Consiglio di Istituto) відповідальна за бюджетні методи й організацію та планування неосвітніх заходів навчальної діяльності. Рада вибирає закупівлю шкільного устаткування, педагогічних матеріалів та інших ресурсів; про використання шкільних засобів для навчальної й екстра - навчальної діяльності, зокрема спорт; про оновлення й підтримку пропонованих курсів і на кооперативних зусилля з іншими школами та суспільними групами. Рада включає викладачів, батьків, і студентів. Голова ради - вибраний представник батьків, і керівник обслуговує експерта офіційного члена.

Навчання й освітня діяльність - це відповідальність керівника, зборів (Collegio dei Docenti) учителів, інтеркласної ради (Consiglio d'Interclasse) Interclass для початкових шкіл і Ради класу (Consiglio de Classe) для середніх. Асамблея вчителів складається зі всіх постійних і тимчасових учителів кожної групи початкової школи або індивідуальної початкової чи середньої школи і знаходиться під головуванням директора школи. Асамблея учителів відповідальна за навчання й освітні плани протягом кожного навчального року. Група повинна дотримуватися національного законодавства і директив, бути обізнаною щодо суспільних потреб та турбот. Вона заохочує академічну свободу і міждисциплінарну підготовку і навчання. Збори викладачів також відповідальні за оцінку роботи вчителя, вибір підручників та інші ресурси в консультації з педагогами та батьками, для забезпечення післядипломної підготовки вчителів і персоналу.

Ректори - офіційні представники університетів. Члени факультету в кожному університеті вибирають кого-небудь серед них, щоб бути ректором або президентом. Ректор виконує рішення Академічного сенату (Senato Académico) - органу університетського ухвалення рішення щодо академіків та інших освітніх проблем. Президент також працює з Consiglio di Amministrazione - правління, відповідальному за адміністративне і фінансове управління. Різні факультети в межах відділів здійснюють інструктивні та дослідницьку діяльність в галузях спеціалізації. Викладання в університеті вимагає докторантури в галузі спеціалізації. Комітет факультету, що складається з деканів, професорів і дослідників, координує і здійснює академічну відповідальність університету по відношенню до навчального плану, наукової стипендії та студентського повідомлення. Комітет ухвалює рішення про навчання і дослідження. Студенти можуть бути частиною цього комітету. Інспектори відвідують школи, щоб гарантувати, що освітні завдання виконуються.

Федеральний уряд фінансує державну освіту, забезпечуючи платню для вчителів і персоналу, закупівлю підручників та інших інструктивних матеріалів і ресурсів. Найбільше фінансування спрямовується безпосередньо місцевим і провінційним відділенням для використання школами, як вони виконують відповідні директиви Міністерства державної інструкції. Шкільна рада відповідальна за розподіл фінансування на шкільне обслуговування,

засоби, устаткування, витрати бібліотек, і академічні ресурси. Попередні бюджети готуються Виконавчим правлінням, вибраним шкільною радою і під головуванням директора школи. Шкільний секретар, ексофіційний член правління, відповідає за запис бухгалтерського обліку та витрати. Університетські ректори відповідальні за реєстрацію потреб поповнення кадрів, процедур І конкурентоздатні іспити для посад повного професора, доцента і професора-дослідника. Університетський факультет охоплює повних професорів і доцентів. Повні професори - професори зі ступенем першого рівня (Professori di Prima Fascia або Ordinari), і доценти мають ступінь другого рівня (Смужка Professori di Seconda). Професорські рівні забезпечують академічну свободу в навчанні і дослідженні. Професори-дослідники (Professori di Ricerca) сприяють розвитку дослідження, інтегрують і застосовують його у навчанні.

Професори на основі контракту наймаються згідно з регуляціями Міністерства університетів для наукового і технічного дослідження (MURST) для одно - шестирічних контрактів, щоб викладати і допомагати в науковій діяльності професорам і студентам університету в межах специфічних галузей спеціалізації. Розгляди бюджетів, можуть обмежувати ці контракти. Співробітники рідної мови і лінгвістичні експерти, які отримали ступінь Laurea, можуть бути найняті працювати над проектами специфічних дослідницьких проектів із факультетом і студентами протягом певного періоду часу. Лектори з інших країн також наймаються для їх галузей експертизи і працюють протягом обмеженого контрактного періоду [5].

Італійські вчителі. Викладачі дошкільних закладів і початкової школи повинні отримати диплом di laurea. Дворічний курс лісладипломний курс проводиться в школі спеціалізації (scuola di specializzazione) і необхідний для вчителів середніх шкіл, які хочуть брати участь у конкурентоздатному іспиті, щоб отримати кваліфікацію abilitazione all'insegnamento. Вчителі початкової школи - універсалами, які беруть на себе відповідальність за предметну галузь. Учителі середньої школи - викладачі-фахівці. Вчителі є державними службовцями [6].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Сьогодні відбуваються позитивні зрушення у вищій педагогічній школі України. Прийняття Болонської декларації є результатом взаємодії

економічної та політичної інтеграції, наслідком розвитку ідей та інновацій в освітній сфері. Серед основних напрямів розвитку педагогічної освіти в Греції, Італії та Іспанії можна виділити такі: реалізація принципів універсального підходу до розвитку педагогічної освіти; реформування системи післядишгомної освіти як умови забезпечення сталого професійного розвитку фахівця; забезпечення відповідності національних систем педагогічної освіти сучасним вимогам та умовам розвитку інтеграційних процесів; диверсифікація структури, обсягів, навчальних планів і програм професійної підготовки вчителів тощо.

Список літератури:

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. Посіб. За ред. В. Г. Кременя. Авт. Кол.: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук та ін. - Тернопіль: «Навчальна книга - Богдан», 2004. - 384 с.
2. Greece - Teaching Profession <http://education.stateuniversity.com/paees/549/Greece-TEACHING-PROFESSION.html>.
3. http://www.novelguide.com/a/discover/wede;_03/wede_03_00211.html.
4. Spain - Teaching Profession [Електронний ресурс] - Режим доступу до журналу: <http://education.stateuniversity.com/pages/1417/Spain-TEACHING-PROFESSION.html>.
5. Italy - Teaching Profession [Електронний ресурс] - Режим доступу до журналу: <http://education.stateuniversity.com>
6. Summary sheets on education systems in Europe: Italy [Електронний ресурс] // EURYDICE: Education Information Network in Europe (Socrates Programme) Last update: February 2004. - 4 p.

Summary

Postryhach N.O.

Directions of Pedagogical education development in Greece, Italy and Spain

In this article an author gives it a shot to light up the features of development of pedagogical education in Greece, Italy and Spain, to explore the problem of quality of training of specialist of new type.

УДК37.046:371.13(494)

*Тетяна П'ятакова
(Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТАПНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ

Глобальна освіта визнана в усьому світі найважливішим напрямом розвитку сучасної педагогічної науки і практики. У процесі глобалізації сучасна педагогічна освіта перебуває на